

TÜRKİYE'DEKİ ÜNİVERSİTE KÜTÜPHANELERİNİN ÇEVİRİM İÇİ MİSYON BİLDİRİMLERİNİN ANALİZİ*

AN ANALYSIS OF ONLINE MISSION STATEMENTS OF UNIVERSITY LIBRARIES IN TURKEY

Ömer DALKIRAN**

Öz

Misyon bildirimleri kurumun amaçlarını, hedeflerini, önceliklerini, ilke ve değerlerini, kısaca varlık sebebini belirten ifadelerdir. Üniversite kütüphaneleri de misyon bildirimleri yoluyla kurumsal kimliklerine ilişkin önemli işaretler sergilemektedir. Bu çalışmanın amacı Türkiye'deki üniversite kütüphanelerinin çevrim içi misyon bildirimlerinin içeriğini analiz etmektir. Böylece Türk üniversite kütüphanelerinin misyon bildirimini oluşturma stratejileri analiz edilebilecek ve kendilerine ne tür roller ve işlevler yükledikleri anlaşılacaktır. Betimleyici nitelikteki bu çalışmada doküman analizi yöntemi benimsenmiş ve içerik analizi tekniğinden yararlanılmıştır. Bu kapsamda Web sitelerinde misyon bildirimini olan 139 üniversite kütüphanesi çalışmaya dâhil edilmiştir. Oluşturulan kapsamlı temalar çerçevesinde misyon bildirim ifadelerinin içeriği analiz edilmiştir. Sonuçta misyon bildirimlerinde yer alan 21 farklı temaya ulaşılmış; bu temaların kategorilerine de yer verilmiştir. En sık karşılaşılan temalar: eğitim rolü, kullanıcı, ilke ve değerler, kaynak, kaynaklara erişim, araştırma rolü, odak noktası, hizmet, teknolojik rol olarak ortaya çıkmıştır. Bu temalar, üniversite kütüphanelerinin kendilerine hangi rolleri biçtiğini ve hangi yapısal unsurlara ağırlık verdiğini göstermektedir. Bulguların üniversite kütüphanelerinin misyon bildirimini oluşturmaya katkı sunabileceği düşünülmektedir. Bu bağlamda öneri olarak ilgili konuda daha çok araştırma yapılmasının önemine dikkat çekilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Üniversite kütüphaneleri, akademik kütüphaneler, misyon bildirimi, içerik analizi, Türkiye

Abstract

Mission statements are pronouncements that declare the aims, objectives, priorities, principles and values of an institution, and in brief, the reason for its existence. University libraries also display components of their institutional identity through mission statements. The aim of this study is to analyze the content of the online mission statements of university libraries in Turkey. The strategies of creating a mission statement by Turkish university libraries will be analyzed and it will be possible to recognize what kind of roles and functions they have been assigned to undertake. In this descriptive study, we carry out document analysis

* Bu çalışma Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümünün kuruluşunun 35. yılına özel olarak kaleme alınmıştır.

** Dr. Öğr. Üyesi, Kastamonu Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, Kastamonu / Türkiye, odalkiran@kastamonu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-1481-0437

and the data is analyzed with content analysis technique. In this context, 139 university libraries that have posted their mission statements on their websites are included in this study. The contents of the mission statement phrases are analyzed and classified according to a set of comprehensive themes. As a result, 21 different themes are determined and categorized. The most common themes are as follows: edifying role, user profile, principles and values, resources, access to resources, research role, focal point, service and role of technology. These themes show what roles university libraries have assigned to themselves and what structural elements they focus on. The findings of this study can contribute to the creation of better and more accurate mission statements by university libraries. In this context, it is recommended to conduct further research to improve these mission statements.

Keywords: University libraries, academic libraries, mission statement, content analysis, Turkey.

Giriş

Türkçe Sözlük’te misyonun, “görev” ve “amaç” anlamları bulunmaktadır.¹ Türkçe üzerine çalışmalar yapan ve kamu yararına çalışan bir dernek olan Dil Derneği ise misyonu, “Bir kimseye verilen özel görev, özel yükümlülük, özgörev” olarak tanımlamaktadır.² Türk Dil Kurumu, kavrama kısmen basit, günlük dile uygun, yalın ve genel bir yaklaşımla iki farklı açıklama getirerek kavramı “görev” ve “amaç”la özdeşleştirmektedir. Dil Derneği ise, kavramı tek yönlü ele alarak yalnızca “görev”le özdeşleştirmekte ve görece daha detaylı bir tanımlama getirmektedir. Burada ifade edilen “görev”in sıradan ve genel bir görev olmadığı, ayırt edici bir niteliğinin olduğu anlaşılmaktadır. Gerçekten, Derneğin “özümlü” gibi resmi Türkçe Sözlük’te yer almayan yeni bir birleşik kelime üretmesi/kullanması dikkat çekicidir. Bu yaklaşım “Misyonun güncel sözlük anlamından çok terim anlamını vurgulamaktadır” denilebilir. Nitekim, Bilim ve Sanat Terimleri Sözlüğü’ne göre misyon “bir örgütün yapmakta olduğu işi niçin yaptığını, kendini nasıl görmek istediğini, toplumdaki var oluş nedenini ve topluma katkısını belirlemeye yarayan tanımlama” olarak tarif edilmektedir.³ Türkçe Bilim Terimleri Sözlüğü’nde ise misyon “bir kuruluşun amacını veya varlık nedenini açıklayan ve paydaşları tarafından da kabul edilen ifade” olarak tanımlanmakta ve özümlü ile eşanlamlı olduğu belirtilmektedir.⁴ “Misyon bildirimini” kavramı da misyon kavramıyla örtüşen bir şekilde; “bir organizasyonun felsefesini ve amacını açıkça hedeflere ve taahhütlere çeviren bir ifade” olarak tanımlanmaktadır.⁵ Buraya kadar verilen bilgiler ışığında, misyon; “bir örgütün varoluş kodlarına dayalı en temel görevi” olarak özetlenebilir. Misyon bildirimini ise; “soyut olan misyonun açıkça ilan edilerek somutlaşmış biçimi” olarak değerlendirilebilir.

1 Türk Dil Kurumu, “Misyon”, *Türkçe Sözlük*, ed. Şükrü Haluk Akalın vd., Türk Dil Kurumu, Ankara 2011, s. 1691.

2 Dil Derneği, “Misyon”, *Türkçe Sözlük Ara-Bul*, Dil Derneği, t.y. [Erişim tarihi: 03.05.2022].

3 Türk Dil Kurumu, “Misyon” *Türk Dil Kurumu Sözlükleri – Türk Dil Kurumu Bilim ve Sanat Terimleri Sözlüğü* Türk Dil Kurumu, 2019. [Erişim tarihi: 05.06.2021].

4 Türkiye Bilimler Akademisi, “Misyon”, *TÜBA – Türkçe Bilim Terimleri Sözlüğü*, Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA), 2013. [Erişim tarihi: 06.06.2021].

5 Lee Welch, *The Other 51 Weeks: A Marketing Handbook for Librarians*, göz. geç. bs. Center for Information Studies, 2006, s. 91.

Bu çalışmanın amacı, Türkiye’deki üniversite kütüphanelerinin misyon bildirimlerinin içeriğini analiz etmektir. Ulaşılan veriler kütüphanelerin misyon bildirimi oluşturma stratejileri ve kendilerine uygun gördükleri misyon algısını açığa çıkaracaktır. Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi’ne⁶ göre Türkiye’de 207 adet üniversite⁷ mevcuttur.⁸ Web sitesi olan üniversite sayısı 205, üniversite kütüphanesi sayısı ise 204 olarak tespit edilmiştir. Bunların arasından çevrim içi misyon bildirimi bulunan 139 adet üniversite kütüphanesi çalışmaya dâhil edilmiştir (Bkz. Ek 1). Bu araştırma mevcut bir durumu olduğu gibi, değiştirmeye çalışmadan ortaya koymayı amaçlayan, betimleyici bir yaklaşım olan tarama modeliyle kurgulanmıştır.⁹ Araştırmada doküman analizinden yararlanılmış ve elde edilen veriler içerik analizi tekniği ile değerlendirilmiştir. Doküman analizinde araştırılmak istenen olgularla ilgili bilgi içeren yazılı kaynaklar incelenmektedir.¹⁰ Araştırmada bir doküman türü olarak Web sitelerinden/sayfalarından veri toplanmıştır.

İçerik analizi, “belirli kurallara dayalı kodlamalarla bir metnin bazı sözcüklerinin daha küçük içerik kategorileri ile özetlendiği sistematik, yinelenebilir bir teknik” olarak tanımlanmaktadır.¹¹ İçerik analizinde amaç, verileri tanımlayarak gizli kalmış olabilecek durumları açığa çıkarmaktır. Bu çerçevede, benzer veriler belirli kavram ve temalar bağlamında toplanarak anlaşılır biçimde düzenlenir ve yorumlanır.¹² İçerik analizi özellikle, büyük hacimli metinleri incelemede; “uzaktan” inceleme gerektiren konularda (tarihi belge, düşman ülke haberleri, ölü birinin yazıları gibi) ve bir metinde yüzeysel bakışla anlaşılması zor mesajları açığa çıkarma açısından oldukça kullanışlıdır.¹³

Araştırma verileri üniversite kütüphanelerinin Web sitelerinde kamuya açık biçimde sunulan bilgi ve belgelerden¹⁴ 27 Ekim – 2 Kasım 2021 tarihleri arasında derlenmiştir. Misyon bildirimi ifadelerinin içeriğinin analizi için öncelikle bir kodlama çerçevesi oluşturulmuştur. Kategorileri oluşturan öğelerin, misyon bildirimlerindeki yer, işlev ve anlamına göre; nadir biçimde birden fazla kategoriye uyduğu durumlarda birden fazla kategoriye dâhil edilmesi tercih edilmiştir. Tematik analiz aşaması, misyon bildirimlerinin yazar tarafından anlamsal açıdan değerlendirilmesi ile literatürde yer alan kuramsal ve uygulama deneyimlerine dayalı olarak biçimlenmiştir. Özellikle temaların belirlenmesinde büyük oranda Aldrich’in¹⁵ kategorilerinden yararlanılmıştır. Ancak,

6 Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi Web adresi: <https://istatistik.yok.gov.tr/>

7 Siteye erişim sağlanan 27.10.2021 tarihi itibarı ile Devlet, Vakıf ve Vakıf MYO dâhil tüm üniversite türleri.

8 Yükseköğretim Kurulu, “Üniversiteler Hakkında Genel Bilgiler”, t. y. [Erişim tarihi: 27.10.2021].

9 Niyazi Karasar, *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, 24. bs. Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara 2012, s. 177.

10 Ali Yıldırım, Hasan Şimşek, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, 8. bs. Seçkin Yayıncılık, Ankara 2011, s. 187.

11 Şener Büyüköztürk vd., *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, 22. bs. Pegem Akademi, Ankara 2016, s. 250.

12 Ali Yıldırım, Hasan Şimşek, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, s. 187.

13 W. Lawrance Neuman, *Toplumsal Araştırma Yöntemleri: Nitel ve Nicel Yaklaşımlar*, 1. Cilt, çev. Sedef Özge, 5. bs. Yayın Odası, İstanbul, s. 468.

14 Web sitelerinde/sayfalarında ve en güncel tarihli stratejik plan, faaliyet raporu gibi dokümanlarda açık ve bağımsız biçimde “Miyon(umuz)” başlığı altında yer alan metinler dikkate alınmıştır.

15 Alan W. Aldrich, “Following the Phosphorous Trail of Research Library Mission Statements into Present and Future

söz konusu tüm kategoriler ve tanımlamalar birebir kullanılmamış, gözden geçirmeler sonucu bunlara dayalı olarak uyarlamalar, eklemeler, çıkarmalar ve özelleştirmeler yapılmıştır. Böylece kullanılacak olan nihai tema ve tanımlamaları elde edilmiştir (Bkz. Ek 2). Verilerin analizinin bir nitel veri analizi yazılımı ile yapılması planlanmıştır. Bunun için ücretsiz bir yazılım olan QDA Miner Lite¹⁶ ile NVivo¹⁷ ve MAXQDA¹⁸ nitel veri analizi programının deneme sürümü kullanılarak örnek uygulama yapılmıştır. Bu çalışmada amaçlanan temel düzeydeki analiz için her üç programın da benzer ve yeterli özellikler sergilediği değerlendirilmiştir. Bununla birlikte sonuç olarak MAXQDA programı daha kolay ve kullanışlı bulunduğundan dolayı tercih edilmiştir. Web sitelerinden kopyalanan misyon bildirimleri öncelikle Microsoft Excel dosyasına aktarılmıştır. Gerekli kontrol ve düzenlemelerden sonra ise MAXQDA programına girilmiştir. Bu program ile bildirim ifadeleri üzerinde kodlama sistemi oluşturularak kategoriler ve temaların frekansları belirlenmiştir. Daha sonra bu frekanslar Microsoft Excel programına aktarılarak tablollaştırılmış ve gerekli yüzde hesaplamaları yapılmıştır. Araştırma verileri Open Science Framework (OSF) platformuna yüklenmiştir. Bu verilere <https://osf.io/rd76m/> adresinden erişilebilmektedir.

1. Kütüphaneler ve Misyon Bildirimleri

Bir misyon bildiri oluşturmak, kurum veya kuruluşun amacını ortaya koyması anlamına gelmektedir. Bu beyan, kısa bir iş tanımı şeklinde yapılandırılabilen gibi örgütün temel amaçları, hedefleri, inançları gibi unsurları da içerebilir. Bir misyonu yazılı olarak ifade etmek yani misyon bildiriminde bulunmak, daha kapsamlı bir konu olan stratejik yönetim alanının bir parçası olarak ele alınmaktadır. Stratejik yönetim, hedef belirleme, çalışan motivasyonu, iş organizasyonu ve performans değerlendirmesi gibi süreçleri içeren bir süreçtir.¹⁹ Konuyla ilgili terim olan strateji terimi, kökenleri itibariyle askeri alana özgü bir kelimedir. Bununla birlikte strateji, stratejik planlama ve stratejik yönetim, aralarında kütüphanelerin de olduğu çok çeşitli sivil kuruluşlara da başarıyla uygulanmıştır.²⁰ Stratejik yönetimin bir bileşeni olan stratejik planlama ise üç aşamada hayata geçirilmektedir: Strateji formülasyonu, strateji uygulaması, strateji değerlendirme ve kontrol. Birinci aşama olan strateji formülasyonu evresi

Harbors,” *Sailing Into the Future: Charting Our Destiny : Proceedings of the Thirteenth National Conference of the Association of College and Research Libraries, March 29-April 1, 2007, Baltimore, Maryland*, ed. Hugh A. Thompson, American Library Association, 2007, s. 316. [Erişim tarihi: 04.05.2022].

16 QDA Miner hakkında detaylı bilgi için bk. <https://provalisresearch.com/products/qualitative-data-analysis-software/freeware/>

17 NVivo hakkında detaylı bilgi için bk. <https://www.nvivoturkiye.com/>

18 MAXQDA hakkında detaylı bilgi için bk. <https://www.maxqda.com/tr>

19 John W. Graham, Wendy C. Havlick, . *Mission Statements: A Guide to the Corporate and Nonprofit Sectors*, New York and London, Garland Publishing, 1994, s. 2.

20 Joseph R. Matthews, *Strategic Planning and Management for Library Managers, Libraries Unlimited*, Connecticut 2005, s. 3-4. [Erişim tarihi: 11.01.2023].

misyon, vizyon, hedef tanımlama ile strateji seçimi unsurlarını içermektedir.²¹ Bu bağlamda misyon bildirimleri stratejik planlama sürecinde üzerinde durulması gereken önemli bir unsur olarak ortaya çıkmaktadır.

Kütüphaneler misyon bildirimleri aracılığıyla kütüphanenin ve bilgi hizmetlerinin temel varlık nedenini ilan ederek, kütüphanenin kimliğini, işlevini ve temsil ettiklerini ortaya koymaktadırlar.²² Bu nedenle, verilmek istenen mesajların isabetli olması ve yerini bulması için iyi bir misyon bildirimini oluşturmanın oldukça önemli olduğu kabul edilmektedir.

Kütüphane kurumunun misyon bildirimini doğal ve kolay biçimde oluşturulabilmesi kendi yapısını iyi tanımasıyla mümkün olabilir. Schroeder'in aktardığına göre Middlebury Koleji Kütüphane ve Bilgi Hizmetleri Dekanı Barbara Doyle-Wilch bunun için paydaşların öncelikle "Biz kimiz?, Ne yapıyoruz? ve çalışma tarzımız nasıldır?" gibi temel soruları dikkate alması gerektiğini belirtmektedir. Böylece, kütüphanenin temel ilke ve değerlerini yansıtabilmesi kolaylaşacaktır.²³ Kütüphaneler misyon bildiriminde – bağlı bulunan ana organizasyon içinde nihai olarak ulaşılmak istenenler dâhil – amaçlarını ve bunları nasıl gerçekleştireceğini açıkça ortaya koymalıdır. Böylece, kullanıcılara kütüphanenin sunduğu hizmet ve temsil ettiği değerler aktarılabilir. Ayrıca, çalışanlar için ortak bir payda oluşturulurken yöneticiler için bir rota çizilmiş olacaktır.²⁴ İyi bir kütüphane misyon bildiriminin özellikleri şöyle belirtilmektedir:

- Bilinmesi istenen en önemli mesajı iletir.
- Kütüphanenin sunduğu benzersiz faydalara odaklanır.
- Paydaşlarda coşku uyandırır.
- Dil ve içerik açısından güncel, yalın ve hatırlaması kolaydır.
- Üslup ve tını açısından kütüphane için temenni edilen atmosferi yansıtır.²⁵

Verilen özelliklere ek olarak Matthews paydaşların, kütüphanenin amaçlarını ve izleyeceği yolu anlayabilmesi için misyon bildiriminin net olması gereğine vurgu yapmaktadır. Matthews ayrıca, bir kütüphane misyon bildiriminin taşıması gereken unsurları da sıralamaktadır. Buna göre bir misyon bildirimini:

- Kütüphanenin neyi yapıp neyi yapmadığını tanımlamalıdır.
- Kütüphaneyi rakiplerinden ayırmalıdır.
- Kütüphanenin kullanıcılarını açıkça belirtmelidir.

21 Tope Florence Dahunsi, Gbenga Odunayo Adetunla. "Assessment of the Concept Of Strategic Planning in Nigerian Librarianship", *Library Philosophy and Practice (e-journal)*, 5744, (2021). [Erişim tarihi: 11.01.2023].

22 Chris Olson, "Casting New Light on Missions and Visions About", *Marketing Treasures: The Electronic Newsletter With Marketing Ideas For Information Professionals*, XV/2, (2006), [Erişim tarihi: 05.06.2022].

23 Randall Schroeder, "Mission Statement vs. Guiding Principles", *Loex Quarterly*, XXXIV/1, (1999), s. 9. [Erişim tarihi: 03.06.2022].

24 Members of the Government Libraries Section of the International Federation of Library Associations, "Mission and / or Vision Statements of Government Libraries Worldwide", [Erişim tarihi: 02.06.2022].

25 Linda K. Wallace, *Libraries, Mission and Marketing: Writing Mission Statements That Work*, American Library Association, Chicago 2004, s. 7.

- Kütüphaneyi kullanmanın yararlarını ifade etmelidir.
- İçinde bulunulan zamana, şimdiye odaklanmalıdır.
- Kütüphanenin amacına ilişkin ortak bir bakış oluşturmalıdır.
- Kısa, öz ve açık olmalı, “moda” ve “klişe” kelimeler içermemelidir.²⁶

Yukarıda verilen genel özellikler misyon bildirimlerinin başarısı açısından önemlidir. Ancak hedef kitleye göre bildirim belirlemek gibi başka önemli konular da mevcuttur. Misyon bildirimleri doğal olarak örgütün hedef kitlesine göre farklılık göstermektedir. Örneğin, akademik bir kütüphanenin misyonu, öğrenme ve araştırma ihtiyaçlarını karşılayan bir merkez olmak iken; halk kütüphanesinin misyonu, toplumun serbest zamanları ve işleriyle ilgili ihtiyaçlarından doğan taleplerine cevap vermektir. Bir sanayi kütüphanesi ise misyon bildirimini, kullanıcılarına alana yönelik, güncel bilgiler sağlama noktasından biçimlendirecektir.²⁷ Dolayısıyla misyon bildirimi hazırlama aşamasında kurumsal özelliklere uygun hareket etmek bir doğal bir zorunluluktur.

Bir kuruluşun stratejik amaçlarını ve yönelimini yansıtan misyon bildirimi temelde üst yönetim kademesinin planları ve görüşleri doğrultusunda biçimlenmektedir. Bu bağlamda bir misyon bildirimi belgesi hazırlama veya güncellemede ilk aşama yönetimin koşulsuz desteğini sağlamaktır. Böylece, biçim ve içerik açısından istenenler misyon bildirimine yansıtılabilir.²⁸ Benzer şekilde üniversite kütüphaneleri de çeşitli ulusal mevzuatlar ve akreditasyon kurumları çerçevesinde, kendisinden daha büyük bir yapı olan üniversite bünyesinde bir nevi “ebeveyn-çocuk” ilişkisi içinde konumlandırılmıştır. Bu ortamda üniversite kütüphanesinin misyon bildirimi temelde, bağlı bulunduğu üst/ana kuruluşun söylemine paralel şekillenmektedir.²⁹

Türkiye’de kamu kurumları ve dolayısıyla kamu kütüphaneleri açısından misyon bildirimlerinin büyük oranda stratejik yönetim ve planlama çalışmalarıyla gündeme gelen bir konu olduğu söylenebilir. 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu bütün merkezi ve yerel kamu idareleri için stratejik planlama yapmayı zorunlu hâle getirmiştir.³⁰ Stratejik plan, “kamu idarelerinin orta ve uzun vadeli amaçlarını, temel ilke ve politikalarını, hedef ve önceliklerini, performans ölçütlerini, bunlara ulaşmak için izlenecek yöntemler ile kaynak dağılımlarını içeren plan” biçiminde tanımlanmıştır.³¹ Söz konusu Kanun ile kamu kurumlarının

26 Joseph R. Matthews, *Strategic Planning and Management for Library Managers*, s. 14.

27 Heather Johnson, “Strategic Planning for Modern Libraries”, *Library Management*, XV/1, (1994), s. 8-9.

28 John W. Graham, Wendy C. Havlick, *Mission Statements: A Guide to the Corporate and Nonprofit Sectors*, 1994, s. 2. [Erişim tarihi: 03.05.2022].

29 Linda R. Wadas, “Mission Statements in Academic Libraries: A Discourse Analysis” *Library Management*, XXXVIII/2-3, (2017), s. 108. [Erişim tarihi: 03.06.2022].

30 Asiye Kakırman Yıldız, *Bilgi Hizmetlerinde Değişim Yönetimi: Süreç ve Haritalar*, Beta, İstanbul 2011, s. 57; Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu Kanun No. 5018, *Resmî Gazete* 25326, 2003. [Erişim tarihi: 05.06.2021]; Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, *Kamu İdareleri İçin Stratejik Planlama Kılavuzu (Sürüm 3.1)*, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2021, s. 2. [Erişim tarihi: 05.06.2022].

31 Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, Kanun No. 5018. [Erişim tarihi: 05.06.2021].

misyon ve vizyon oluşturma, hedef belirleme, performans ölçümü ve uygulama değerlendirme gibi bileşenlerden oluşan stratejik plan hazırlaması öngörülmüştür.³² Bu çerçevede, stratejik planlama sürecinin, kamu kütüphanelerinin mevzuata uygun, sistematik ve düzenli bir misyon bildirimini tanımlama aşamasına ivme kazandırdığı ifade edilebilir.

Bu gelişmelerin neticesinde, Üniversiteler İçin Stratejik Planlama Rehberi önemli bir kaynak olarak karşımıza çıkmaktadır.³³ Rehber'e göre, bir üniversitenin varlık nedeni olarak görülen misyon, üniversitenin yaptıklarını açıkça ortaya koyan ve gerekçelendiren bir unsurdur. Üniversitenin hizmet ve etkinliklerini kapsayıcı nitelikteki misyon bildirimini stratejik plana bir alt yapı oluşturmaktadır. Oluşturulacak misyon bildiriminin, "üniversitenin yasal yetkisini yansıtmaması, sunmakla yükümlü olduğu hizmetleri belirtmesi ve üniversitenin kaynakları ile tutarlı olması" beklenmektedir.³⁴ Üniversite misyonlarının belirlenmesinde yasal arka plan, hizmetler ve gerçekçilik unsurlarına dikkat çekildiği görülmektedir. Bu bağlamda, üniversite kütüphanelerinin de bağlı bulunduğu ana kuruluş olan üniversitenin/üst yönetimin misyon yaklaşımına paralel hareket edebileceği değerlendirilmektedir. Bu anlamda üniversite kütüphanelerinin misyon bildirimlerinin üniversitelerin stratejik planlarıyla uyumlu olması gerekir.

Tüm bunlarla birlikte, Sveningsen ve Cherepon kütüphane misyon bildiriminde geniş kapsamlı ve amaca yönelik ifadeler tercih edilmesi gerektiğini belirtmektedir. Ayrıca bildirim, üniversite bünyesinde akademik ve bağımsız bir birim olarak kütüphanenin varlığı, amaçları ve temel esaslarını yansıtmalıdır.³⁵ Dolayısıyla üniversite kütüphaneleri misyon bildirimlerini oluştururken, dil ve kapsam açısından daha önce sıralanan iyi misyon ilkelerine uygun hareket etmek durumundadır. Aynı zamanda, spesifik ifadeler yerine genel kapsamlı ve amaçlarını tanımlayan ifadeler yer vermelidir. Kütüphane misyon bildirimini, bağlı olunan üst kuruluşun misyonuyla uyum göstermekle beraber kütüphanenin bağımsızlığına da işaret etmelidir.

Bulgular ve Değerlendirme

Çalışmanın bu bölümünde üniversite kütüphanelerinin misyon bildirimlerinin analizi sonucu ulaşılan temalar ve kategorilere ilişkin değerlendirmeler yapılacaktır. Aşağıdaki tabloda tüm (139 üniversite kütüphanesinin) misyon bildirimlerinde yer alan temaların ayrı ayrı vurgulanma sayısı, tüm temaların toplam vurgulanma sayısı ve her bir temanın genel toplam tema sıklığı içindeki yüzdesel oranı verilmektedir.³⁶

32 Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, *Kamu İdareleri İçin Stratejik Planlama Kılavuzu (Sürüm 3.1)*, s. 2.

33 Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, *Üniversiteler İçin Stratejik Planlama Rehberi (Sürüm 1.1)*, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2021. [Erişim tarihi: 05.06.2022].

34 *Age.*, s. 34.

35 Karen Svenningsen ve Lois Cherepon. "Revisiting Library Mission Statements in the Era of Technology." *Collection Building*, XVII/1, (1998), s. 16. [Erişim tarihi: 07.06.2022].

36 Bu kısımda yer alan tüm veriler araştırmacı tarafından "Çalışmanın Amacı, Kapsamı ve Yöntemi" kısmında belirtildiği şekilde derlenmiştir.

Tablo 1. *Temaların Misyon Bildirimlerinde Vurgulanma Sıklıklarına Göre Dağılımı*

Sıra no	Temalar	n	%
1	Eğitim rolü	260	13,5
2	Kullanıcı	240	12,5
3	İlke ve değerler	205	10,7
4	Kaynak	198	10,3
5	Kaynaklara erişim	174	9,0
6	Araştırma rolü	169	8,8
7	Odak noktası	148	7,7
8	Hizmet	138	7,2
9	Teknolojik rol	73	3,8
10	Koleksiyon geliştirme	66	3,4
11	Bilgi gereksinimi	60	3,1
12	Toplumsal ve kültürel rol	48	2,5
13	Bilgiye erişim	28	1,5
14	Kütüphanenin toplumsal konumu	25	1,3
15	İş birliği	24	1,2
16	Koruma rolü	19	1,0
17	Üniversite misyonu	16	0,8
18	Gelecek ifadeleri	12	0,6
19	Fiziksel mekân olarak kütüphane	8	0,4
20	Personel	7	0,4
21	Bütçe	6	0,3
Toplam tema sıklığı		1924	100

Kaynak: Ömer Dalkıran tarafından oluşturulmuştur.

Not 1. Tablolarda yer alan veriler araştırmacı tarafından derlenmiştir.

Not 2. Misyon ifadelerinde birden fazla tema yer almasından dolayı temaların toplamı (1924), örnekleme alınan kütüphane sayısından (139) fazla çıkmıştır.

Tabloda görüldüğü gibi, misyon bildirimlerinde 21 farklı temaya ulaşılmıştır. Toplam tema sıklığı sayısı ise 1924’tür. Belirli temalar baskın olarak öne çıkmış durumdadır. Konuya detaylı biçimde yaklaşabilmek için her bir tema tek tek ayrı başlıklar hâlinde ele alınacaktır. Öncelikle Tablo 1’deki oranına bağlı olarak temaya ilişkin genel bir değerlendirme yapılacaktır. Daha sonra her bir temayı oluşturan kategorilere odaklanılacaktır. Bu nedenle kategorilerin incelenmesi aşamasında temalar, Tablo 1’deki yeri ve yüzdesel oranından bağımsız olarak ele alınacaktır. Dolayısıyla her bir tema, o temayı oluşturan kategorilerin bir araya gelmesiyle ortaya çıkan %100’lük bir oranı ifade etmektedir.

2.1. Eğitim Rolü

Eğitim rolü misyon bildirimlerinin tamamında yer alan tüm temalar (toplam tema sıklığı sayısı) içinde en sık vurgulanan temadır (Bk. Tablo 2; n=260; %13,5). Bu sonuç, üniversite kütüphanelerinin eğitimde üstlendikleri rol ve işlevi somut ve kuvvetli biçimde sergilemektedir. Eğitim rolü temasını oluşturan kategorilerin dağılımı aşağıdaki verilmektedir.

Tablo 2. *Eğitim Rolü Temasının Kategorilerinin Dağılımı*

Sıra no	Kategoriler	n	%
1	Eğitim	109	41,9
2	Öğretim	98	37,7
3	Öğrenme	18	6,9
4	Bireysel ve akademik gelişim	16	6,2
5	Yaşam boyu öğrenme	14	5,4
6	Bilgi okuryazarlığı	5	1,9
Toplam		260	100

Kaynak: Ömer Dalkıran tarafından oluşturulmuştur.

Not. Yuvarlamalar nedeniyle toplam %100'den farklı olabilmektedir.

Eğitim rolü temasını oluşturan kategorilerin başında %41,9'luk oranla *Eğitim*, ardından ise %37,7'lik oranla *Öğretim* gelmektedir. Sıkça birlikte kullanıldığı için *Eğitim* ve *Öğretim* kategorisinin en yüksek ve birbirine yakın oranda gerçekleşmesi normal bir durum olarak görülebilir. Yakın ilişkili bir kavram olarak *Öğrenme* kategorisinin oranının düşük olması misyon bildirimlerinde öğrenme konusuna yeterince odaklanılmadığını göstermektedir. Benzer biçimde, birbirini tamamlayıcı nitelikte sayılabilecek *Bireysel ve akademik gelişim* ile *Yaşam boyu öğrenme* kategorisinin oranı da düşük düzeydedir. Bu durum, kütüphanenin bireysel gelişim ve yaşam boyu öğrenmedeki önemini yeterince algılanmadığını göstermektedir. Özellikle, en az vurgulanan kategori olarak *Bilgi okuryazarlığı*, kütüphanelerin bilgi okuryazarlığı eğitimindeki rolü konusunda iyileştirmelere ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir.

2.2. Kullanıcı

Kütüphanelerin hedef kitesini oluşturan kişi, grup ve toplulukları tanımlayan bir misyon bileşeni olarak *Kullanıcının* (n=240; %12,5), tüm temalar içinde en sık yinelenen ikinci tema olması anlamlıdır. Çünkü her türlü kütüphane veya bilgi hizmeti eğer bir yararlanıcısı varsa gerçek anlamda varlık kazanmaktadır. Aşağıda verilen tabloda kullanıcı temasını oluşturan kategoriler gösterilmektedir.

Tablo 3. *Kullanıcı Temasının Kategorilerinin Dağılımı*

Sıra no	Kategoriler	n	%
1	Üniversite mensupları	97	40,4
2	Kullanıcılar	93	38,8
3	Araştırmacılar	28	11,7
4	Diğer kullanıcılar	22	9,2
Toplam		240	100

Kaynak: Ömer Dalkıran tarafından oluşturulmuştur.

Not. Yuvarlamalar nedeniyle toplam %100'den farklı olabilmektedir.

Kullanıcı temasının kategorilerinin yaklaşık yarısına yakını (%40,4) oluşturan *Üniversite mensupları* en sık vurgulanan kategoridir. İkinci sırada ise %38,8'lik oranla *Kullanıcılar* kategorisi

gelmektedir. *Araştırmacılar* (%11,7) ve *Diğer kullanıcıların* (%9,2) her biri ise kategorilerin yaklaşık %10’luk kısmını oluşturmaktadır. *Diğer kullanıcılar; paydaşlar, çevre halkı, yerel kamu çalışanları, farklı gruplar, hizmet verilen gruplar, her yaştaki birey, istekliler, insanlar, toplum ve Türk toplumu* kodlarından (anahtar kelimelerinden) oluşmaktadır. Üniversite kütüphaneleri bağlı oldukları ana kuruluş olan üniversiteye hizmet yönünde yapılandırıldıkları için kütüphanelerin temel hedef kitleleri olarak üniversite mensuplarının ve kullanıcı kategorilerinin ön plana çıkması, *Diğer kullanıcılar* kategorisine daha düşük düzeyde dikkat çekilmesi beklendik bir durum olarak değerlendirilebilir. Üniversitenin araştırma yönüne dolaylı olarak işaret eden bir kavram olarak “araştırmacılar”ın ise misyon bildirimlerinde kendisine yeterince yer bulmadığı söylenebilir.

2.3. İlke ve Değerler

Misyon bildirimlerinde tüm temalar arasında en sık vurgulanan üçüncü tema *İlke ve değerlerdir* (n=205; %10,7). Kütüphanelerin kurumsal olarak benimsediği veya hizmet sunumunda dikkate aldığı ilke, değer, mesleki kural ve standartlara işaret eden bu tema kurum kültürü ve felsefesine gönderme yapması bakımından önemlidir. Kurumun sahip olduğu veya önemseydiği çeşitli niteliklerin bir bakıma kurum kültürünü ve felsefesini oluşturduğu söylenebilir. *İlke ve değerler* temasıyla misyon bildirimlerinin önemli bir bileşeni olarak, kütüphanenin benimsediği ve özümseydiği ilkeler, kurallar, standartlar, değerler ve nitelikler ortaya konulmuştur. Aşağıdaki tabloda misyon bildirimlerinde yer alan ilke ve değerlere yer verilmektedir.

Tablo 4. *İlke ve Değerler Temasının Kategorilerinin Dağılımı*

Sıra no	Kategoriler	n	%
1	Çağdaşlık	55	26,8
2	Mesleki ilke, kural ve standartlara uyum	24	11,7
3	Evensellik	23	11,2
4	Kalite	18	8,8
5	Sürekli mesleki gelişim ve değişim	16	7,8
6	Etkinlik	12	5,9
7	Yenilikçilik	11	5,4
8	Kullanıcı odaklılık	9	4,4
9	Verimlilik	8	3,9
10	Diğer	29	14,2
Toplam		205	100

Kaynak: Ömer Dalkıran tarafından oluşturulmuştur.

Not. Yuvarlamalar nedeniyle toplam %100’den farklı olabilmektedir.

İlke ve değerler temasını oluşturan tüm kategoriler içinde *Çağdaşlık* kategorisinin oranı (%26,8) yaklaşık dörtte bir orandadır. Ardından ise *Mesleki ilke, kural ve standartlara uyum* (%11,7) ile *Evensellik* (%11,2) kategorileri gelmekte olup, oran olarak birbirlerine yakın düzeydedirler. *Kalite* kategorisi de azımsanmayacak bir düzeyde olup (%8,8), bu durum

kütüphanelerin önemli bir kısmının “kalite” konusuna kavramsal açıdan da olsa önem verdiğini göstermektedir. Misyon bildirimlerinde ayrıca, değişen oranlarda *Sürekli mesleki gelişim ve değişim, Etkinlik, Yenilikçilik, Kullanıcı odaklılık ve Verimlilik* gibi ilke ve değerlere de yer verildiği görülmektedir. *Diğer* kategorisi ise; *uzmanlık, sürdürülebilirlik, rekabetçilik, tarafsızlık, farklılık, güvenilirlik, çalışkanlık, süreklilik, bilgiye erişim savunuculuğu, değer üretme, bağlılık, ileri görüşlülük, özgünlük, yaratıcılık, eşitlikçilik, güncellik, şeffaflık, saygınlık, saygı, hizmet odaklılık ve yaratıcılık* kodlarından oluşmaktadır.

Kütüphanelerin önemli bir kısmının çağdaşlığa gereken dikkat ve özeni gösterdiği anlaşılmaktadır. Kütüphane ve bilgi hizmetlerinin teknolojiyle ve güncel gelişmelerle yakından ilişkili bir alan olduğu düşünüldüğünde, kütüphanelerin çağdaşlığa yönelik ilgisi olumlu bir durum olarak görülebilir. Çağdaş olanaklarla, gündemi takip edip buna göre pozisyon alıp kendisini geliştiren bir kütüphane kurumu işlevini kuşkusuz daha sağlıklı biçimde yerine getirebilecektir.

2.4. Kaynak

Kaynak, misyon bildirimlerindeki tüm temalar arasında dördüncü sırada yer alarak öne çıkan temalardandır (n=198; %10, 3). Bu tema, farklı formatlarda bilgiyi ve bilgi kaynağını belirten ifadelerle bağlı kodlardan/anahtar kelimelerden oluşturulmuştur. Aşağıdaki tabloda *Kaynak* temasını oluşturan kategorilerin sayıları ve oranlarına yer verilmektedir.

Tablo 5. *Kaynak Temasının Kategorilerinin Dağılımı*

Sıra no	Kategoriler	n	%
1	Bilgi kaynakları	56	28,3
2	Bilgi	50	25,3
3	Kaynaklar	26	13,1
4	Belge	23	11,6
5	Koleksiyon	19	9,6
6	Materyaller	9	4,6
7	Diğer	15	7,6
Toplam		198	100

Kaynak: Ömer Dalkıran tarafından oluşturulmuştur.

Not. Yuvarlamalar nedeniyle toplam %100'den farklı olabilmektedir.

Tabloya göre, *Bilgi kaynakları* (%28,3) *Kaynak* temasını oluşturanlar arasında en sık vurgulanan kategoridir. Ardından gelen *Bilgi* ise kategorilerin dörtte birlik oranını (%25,3) oluşturmaktadır. Kütüphane hizmetlerinin konusu olan bilgi (information), soyut olarak kullanıcıya sunul(a)mamakta, herhangi bir şekilde üzerine kayıt edilebilen/yazılabilen bir malzemeye ihtiyaç duyulmaktadır. Bu nedenle, söz konusu ifadelerin dolaylı olarak bilgi kaynağına işaret etmesi ve bu bağlamda değerlendirilmesi anlamlı görünmektedir.

Bunun yanında, *Kaynaklar* (%13,1) ve *Belge* (%11,6) kategorileri de yer almaktadır. *Koleksiyon* ve *Materyaller* kategorilerinin oranlarının diğer kategorilere göre kısmen düşük olması “Kaynak” temasını ifade etmede kullanılan kelimelerin genellikle “bilgi kaynağı”, “çeşitli formatlarda bilgi” ve “kaynaklar” olmasıyla ilişkilidir. Diğer kategorisini ise; *veri tabanları*, *basılı kitaplar*, *basılı dergiler*, *elektronik dergiler*, *elektronik kitaplar*, *akıllı cihazlar* ve *yayınlar* kodları oluşturmaktadır.

Mevcut değerlere göre, kütüphanelerin misyon bildirimlerinde bilgi kaynaklarına yönelik ifadelerinin çeşitlilik sergilediği ve kütüphane kaynaklarını tanımlamada genel bir standart yönelim olmadığı söylenebilir. Bu farklılıkların yanında, genel olarak kitap, dergi ve veri tabanı gibi detaylı tanımlamalara gidilmediği, bütüncül bir yaklaşımla hareket edilerek bilgi, kaynak ve bilgi kaynağı özelinde yoğunlaşıldığı da anlaşılmaktadır.

2.5. Kaynaklara Erişim

Kaynaklara erişim toplamdaki yeri bakımından beşinci sıradadır ve en sık vurgulanan bir başka temadır (n=174; %9,0). Aşağıdaki tabloda *Kaynaklara erişim* temasını oluşturan kategorilerin dağılımı verilmektedir.

Tablo 6. *Kaynaklara Erişim Temasının Kategorilerinin Dağılımı*

Sıra no	Kategoriler	n	%
1	Teknolojik olanaklarla erişim	61	35,1
2	Hızlı erişim	51	29,3
3	Etkin ve verimli erişim	21	12,1
4	Elverişli ve uygun yoldan erişim	19	10,9
5	Kolay erişim	11	6,3
6	Ekonomik erişim	5	2,9
7	Diğer	6	3,4
Toplam		174	100

Kaynak: Ömer Dalkıran tarafından oluşturulmuştur.

Not. Yuvarlamalar nedeniyle toplam %100’den farklı olabilmektedir.

Tabloda belirtildiği gibi, tüm kategorilerin oranının üçte birinden fazlasını oluşturan *Teknolojik olanaklarla erişim* (%35,1) en çok vurgulanan kategori konumundadır. İkinci sırada ise yine azımsanmayacak bir oranda olan *Hızlı erişim* (%29,3) gelmektedir. Bu durum, kütüphanelerin kendisini teknolojiyle yakından ilişkili biçimde konumlandığını göstermesi bakımından olumludur. Ayrıca, uzaktan/çevrim içi erişim ile bilgiye ihtiyaç duyulduğu anda hızlı erişim sağlamanın kütüphaneler tarafından önemli bir oranda hedeflendiği iddia edilebilir. *Etkin ve verimli erişim* (%12,1), *Elverişli ve uygun yoldan erişim* (%10,9) ile *Kolay erişim* (%6,3) kategorileri beraber ele alındığında yaklaşık üçte bir oranında; kullanıcının içinde bulunduğu ortam ve koşullara uygun, kolay, zahmetsiz, engelsiz ve ihtiyaca uygun sonuçların alınabildiği erişime önem verildiği söylenebilir. Misyon bildirimlerinde teknolojik araçlarla hızlı ve kolay

erişim baskın erişim biçimi olarak öne çıkmaktadır. Öte yandan, *Ekonomik erişimin* (%2,9) diğer kategorilere göre daha az vurgulanması, kütüphanelerin çoğu tarafından erişimde maliyet faktörünün ve bütçe olanaklarının göz ardı edildiği şeklinde değerlendirilebilir. Bilgi kaynakları ve hizmetleri her zaman ve her koşulda ücretsiz/maliyetsiz olamayacağına göre; kütüphanelerin en azından uygun maliyetle ve ekonomik biçimde erişim sağlama özellikleriyle ön plana çıkması kaçınılmaz bir durumdur. Kütüphanelerin bu yönüne yeterince değinilmemesi bir eksiklik veya olumsuzluk olarak yorumlanabilir. Son olarak, *etik değerlere uygun erişim, yüz yüze erişim, kullanıcı odaklı erişim ve erişilebilirlik* kodları da *Diğer* kategorisini oluşturmaktadır.

2.6. Araştırma Rolü

Araştırma rolü teması (n=169; %8,8) misyon bildirimlerinde araştırma konusunun baskın biçimde vurgulandığını ortaya koymaktadır. Ayrıca, bir öğretim ve araştırma kurumu olan üniversiteye bağlı olarak faaliyet gösteren üniversite kütüphanelerinin araştırma faaliyetlerinde kendilerine biçtiği rolü sergilemektedir. Aşağıdaki tabloda *Araştırma rolü* temasını oluşturan kategoriler yer almaktadır.

Tablo 7. *Araştırma Rolü Temasının Kategorilerinin Dağılımı*

Sıra no	Kategoriler	n	%
1	Araştırma	104	61,5
2	Bilimsel etkinlikler	27	16,0
3	Araştırmacılar	26	15,4
4	Araştırma-Geliştirme (AR-GE)	12	7,1
Toplam		169	100

Kaynak: Ömer Dalkıran tarafından oluşturulmuştur.

Not. Yuvarlamalar nedeniyle toplam %100'den farklı olabilmektedir.

Tabloda gösterildiği üzere, *Araştırma* tüm kategoriler içinde en sık vurgulananıdır ve kategorilerin oranlarının yarısından fazlasını (%61,5) oluşturmaktadır. Doğrudan araştırma olgusuna odaklanan bu durum, üniversite kütüphanelerinin araştırma ile ilgili rol ve sorumlulukları bakımından dikkat çekicidir. *Bilimsel etkinlikler* (%16,0) ve *Araştırmacılar* (%15,4) kategorileri ise daha düşük oranda olup birbirine yakın düzeyde gerçekleşmiştir. *Araştırma-Geliştirme (AR-GE)* ise en düşük düzeyde vurgulanan (%7,1) kategori olarak, üniversite kütüphanelerinde AR-GE olgusuna yeterince yer verilmediği çıkarımını ortaya koymaktadır.

2.7. Odak Noktası

Doğrudan kullanıcı unsurundan ayrı olarak, kütüphanenin hizmet verdiği veya vermeyi planladığı geniş kapsamlı hedef kitleyi grup, topluluk veya kurum olarak tanımlayan ifadelere yönelik olarak *Odak noktası* teması oluşturulmuştur. Misyon bildirimlerinde en sık yinelenen (n=148; %7,7) temalar arasında yedinci sırada yer alan *Odak noktası* kapsamında yer alan kategoriler aşağıdaki tabloda verilmektedir.

Tablo 8. *Odak Noktası Temasının Kategorilerinin Dağılımı*

Sıra no	Kategoriler	n	%
1	Üniversite	122	82,4
2	Toplum	16	10,8
3	Üniversite çevresi	7	4,7
4	Ulusal ve uluslararası akademik çevre	3	2,0
Toplam		148	100

Kaynak: Ömer Dalkıran tarafından oluşturulmuştur.

Not. Yuvarlamalar nedeniyle toplam %100’den farklı olabilmektedir.

Tablo verileri ışığında *Üniversite* (%82,4) en sık vurgulanan kategori olarak, üniversite kütüphanelerinin temel odak noktasının üniversite olduğunu net biçimde ortaya koymaktadır. Bunun yanında, *Toplum*, *Üniversite Çevresi* ile *Ulusal ve uluslararası akademik çevre* düşük oranlarda olsa da odak noktasında yer alan diğer hedef gruplardır. Üniversite kütüphanesinin temelde doğal olarak bağlı bulunduğu üniversite ve çevresine yönelik hizmet geliştirmesi oldukça anlamlıdır. Bunun yanında, ulusal ve uluslararası düzeyde daha geniş çevrelere hitap etmeyi planlayan kütüphanelerin diğer kütüphanelere göre “kapsamlı” hedefler belirlediği söylenebilir.

2.8. Hizmet

Misyona bildirimlerinde sık vurgulanan bir diğer tema ise *Hizmet* (n=138; %7,2). Bu durum, kütüphanelerin gerek kullanıcılar gerekse de toplum düzeyinde kendisini hizmetle özdeşleştirerek kütüphanelerin temelde bir “hizmet kurumu” olduğu bilinci ve algısına işaret etmektedir. Bu kapsamda saptanan ve *Hizmet* temasını oluşturan kategoriler aşağıdaki tabloda verilmektedir.

Tablo 9. *Hizmet Temasının Kategorilerinin Dağılımı*

Sıra no	Kategoriler	n	%
1	Hizmet sunma	69	50,0
2	Bilgi hizmetleri	27	19,6
3	Hizmetler	14	10,1
4	Kütüphane hizmetleri	12	8,7
5	Bilgi ve belge hizmetleri	6	4,4
6	Kütüphanecilik hizmetleri	5	3,6
7	Diğer	5	3,6
Toplam		138	100

Kaynak: Ömer Dalkıran tarafından oluşturulmuştur.

Not. Yuvarlamalar nedeniyle toplam %100’den farklı olabilmektedir.

Tablodan anlaşılacağı üzere *Hizmet sunma* (%50) kategorilerin yarısını oluşturmaktadır. *Bilgi hizmetleri* (%19,6) ile *Bilgi ve belge hizmetleri* (%4,4), *Kütüphane hizmetleri* (%8,7) ile *Kütüphanecilik hizmetleri* (%3,6) beraber değerlendirildiğinde, kütüphanelerin geleneksel kütüphanecilik anlayışı yerine bilgi temelli bir yaklaşımı daha çok sahiplendiği anlaşılmaktadır.

2.9. Teknolojik Rol

Teknolojik rol teması (n=73, %3,8) sıklık oranı bakımından tüm temalar içinde dokuzuncu sırada yer bulmuştur. Bu durum, kütüphanelerin teknolojiyle olan yakın ilişkisini gözler önüne sermesi bakımından önemlidir. *Teknolojik rol* temasını oluşturan kategoriler aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Tablo 10. *Teknolojik Rol Temasının Kategorilerinin Dağılımı*

Sıra no	Kategoriler	n	%
1	Teknolojik kaynak ve hizmetler	38	52,1
2	Bilgi ve iletişim teknolojileri	11	15,1
3	Güncel ve çağdaş teknolojiler	10	13,7
4	Teknolojik olanaklar	8	11,0
5	Teknoloji	6	8,2
Toplam		73	100

Kaynak: Ömer Dalkıran tarafından oluşturulmuştur.

Not. Yuvarlamalar nedeniyle toplam %100'den farklı olabilmektedir.

Tablodaki veriler ışığında, kategorilerin yaklaşık yarısını *Teknolojik kaynak ve hizmetler* (%52,1) oluşturmaktadır. Ardından ise, *Bilgi ve iletişim teknolojileri* (%15,1), *Güncel ve çağdaş teknolojiler* (%13,7) ile *Teknolojik olanaklar* (%11,0) gelmektedir. Kütüphanelerin teknolojik yönünü vurgulayan ifadelerin teknolojiyi daha genel açıdan ele aldığı, bilgi ve iletişim teknolojileri gibi daha özele inen bir bakış açısının fazla tercih edilmediği görülmektedir.

2.10. Koleksiyon Geliştirme

Doğrudan kaynak unsuru ve temasından farklı olmak üzere *Koleksiyon geliştirme*, teması oluşturulmuştur. Bu tema tüm temalar içinde en sık vurgulanan onuncu tema olmuştur (n=66; %3,4). Bu açıdan kütüphanelerin, temel hizmetlerinden koleksiyon geliştirme konusuna azımsanmayacak düzeyde işaret ettiği söylenebilir. Aşağıdaki tabloda ise bu temayı oluşturan kategorilerin dağılımı yer almaktadır.

Tablo 11. *Koleksiyon Geliştirme Temasının Kategorilerinin Dağılımı*

Sıra no	Kategoriler	n	%
1	Kaynak sağlama, düzenleme ve sunma	21	31,8
2	Kaynak sağlama ve sunma	14	21,2
3	Kaynak sunma	14	21,2
4	Kaynak sağlama	8	12,1
5	Kaynak sağlama ve geliştirme	4	6,1
6	Kaynak düzenleme ve sunma	3	4,6
7	Kaynak geliştirme	1	1,5
8	Kaynak düzenleme	1	1,5
Toplam		66	100

Kaynak: Ömer Dalkıran tarafından oluşturulmuştur.

Not. Yuvarlamalar nedeniyle toplam %100'den farklı olabilmektedir.

Tablo verileri incelendiğinde, kategorilerin yaklaşık üçte birlik kısmını oluşturan *Kaynak sağlama, düzenleme ve sunma* (%31,8) en yüksek düzeyde vurgulanan kategori konumundadır. Ardından ise, *Kaynak sağlama ve sunma* (%21,2) ile *Kaynak sunma* yaklaşık beşte birlik oranla eşit düzeydedir (%21,2). Koleksiyon geliştirme konusunda bütüncül bir yaklaşım sergilenen misyon bildirimleri azımsanmayacak bir oranda olsa da genel olarak kaynakları sağlamaya önem verildiği, geliştirme, organizasyon ve sunma aşamalarının ise yeterince ön plana çıkmadığı görülmektedir.

2.11. Bilgi Gereksinimi

Bilgi gereksinimi misyon bildirimlerinde en sık vurgulanan on birinci tema konumundadır (n=60; %3,1). Temayı oluşturan kategorilerin dağılımı aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 12. *Bilgi Gereksinimi Temasının Kategorilerinin Dağılımı*

Sıra no	Kategoriler	n	%
1	Bilimsel bilgi gereksinimi	15	26,3
2	Kullanıcıların bilgi gereksinimi	14	24,6
3	Üniversitenin bilgi gereksinimi	10	17,5
4	Her türlü bilgi gereksinimi	10	17,5
5	Bilgi ve belge gereksinimi	7	12,3
6	Farklı grupların bilgi gereksinimleri	1	1,8
Toplam		57	100

Kaynak: Ömer Dalkıran tarafından oluşturulmuştur.

Not. Yuvarlamalar nedeniyle toplam %100'den farklı olabilmektedir.

Bu temayı oluşturan kategoriler oranlarına göre azalan sırayla şunlardır: *Bilimsel bilgi gereksinimi* (%26,3), *Kullanıcıların bilgi gereksinimi* (%24,6), *Üniversitenin bilgi gereksinimi* (%17,5), *Her türlü bilgi gereksinimi* (17,5), *Bilgi ve belge gereksinimi* (%12,3), *Farklı grupların bilgi gereksinimleri* (%1,8). Mevcut veriler ışığında, genel olarak misyon bildirimlerinde önemli bir oranda üniversite kullanıcılarının bilimsel bilgi gereksinimlerine önem verildiği söylenebilir. Bu durumun *Odak noktası* ve *Kullanıcı* temalarından elde edilen sonuçlarla ilişkili biçimde benzer gerçekleştiği ifade edilebilir.

2.12. Toplumsal ve Kültürel Rol

Diğer kütüphane türlerinde olduğu gibi, üniversite kütüphanelerinin de toplumsal ve kültürel açıdan üstlendikleri rol ve sorumluluklar bulunmaktadır. Nitekim, misyon bildirimlerinde yer alan tüm temalar içinde en sık vurgulanan on ikinci tema olarak (n=48; %2,5) karşımıza çıkan *Toplumsal ve kültürel rol* bu duruma işaret etmektedir. Mevcut sonuçlar genel olarak kütüphanelerin toplumsal ve kültürel rolüne ilişkin yeteri kadar algının oluşmadığına işaret etse de söz konusu rollere azımsanmayacak bir oranda dikkat çekildiği de göz önünde bulundurulmalıdır. Bu tema aşağıdaki tabloda yer alan kategorilerden oluşturulmuştur.

Tablo 13. *Toplumsal ve Kültürel Rol Temasının Kategorilerinin Dağılımı*

Sıra no	Kategoriler	n	%
1	Toplumsal hizmet	16	33,3
2	Yaşam boyu öğrenme	13	27,1
3	Toplumsal gelişme	5	10,4
4	Toplumsal fayda	3	6,3
5	Nitelikli birey yetiştirme	2	4,2
6	Sosyal ve kültürel gelişim	2	4,2
7	Toplumsal faaliyetleri destek	2	4,2
8	Kültürel iletişim	1	2,1
9	Toplumsal gereksinimlere çözüm	1	2,1
10	Evrensel bilgi ve kültür birikimine katkı	1	2,1
11	Bireylerin yaşam kalitesini yükseltmek	1	2,1
12	Bilgi toplumu yaratılması	1	2,1
Toplam		48	100

Kaynak: Ömer Dalkıran tarafından oluşturulmuştur.

Not. Yuvarlamalar nedeniyle toplam %100'den farklı olabilmektedir.

Bu tema kapsamında *Toplumsal hizmet* (%33,3), *Yaşam boyu öğrenme* (%27,1), *Toplumsal gelişme* (%10,4), *Toplumsal fayda* (%6,3), *Nitelikli birey yetiştirme* (%4,2), *Sosyal ve kültürel gelişim* (%4,2), *Toplumsal faaliyetleri destek* (%4,2), *Kültürel iletişim* (%2,1), *Toplumsal gereksinimlere çözüm* (%2,1), *Evrensel bilgi ve kültür birikimine katkı* (%2,1), *Bireylerin yaşam kalitesini yükseltmek* (%2,1) ve *Bilgi toplumu yaratılması* (%2,1) kategorileri ortaya çıkmıştır. Misyon bildiriminde bu temaya sahip kütüphanelerin, toplumsal faaliyetleri destekleyerek ve sorunlara yönelik çözüm geliştirerek toplumun gelişmesine katkıda bulunmayı önemsendiği söylenebilir. Ayrıca, kütüphaneler bireylerin entelektüel yanlarının gelişimine katkı sağlayarak yaşam boyu öğrenmenin yolunu açıp, eğitilmiş ve nitelikli vatandaş yetiştirmeyi de önemsemektedir.

2.13. Bilgiye Erişim

Geçmişten günümüze kütüphanelerin varoluş nedenlerinin başında gelen *Bilgiye erişim*, misyon bildirimlerindeki tüm temalar içinde oldukça düşük bir oranda (n=28; %1,5) olsa da en sık vurgulanan on üçüncü tema olarak yer bulmuştur. Yalnızca bu sonuca bakarak, literatürde yer alan, bilgiye erişimin kütüphanelerin en temel misyonu olduğuna ilişkin anlayışın misyon bildirimlerinde yeterince ön plana çıkmadığı söylenebilir. Ancak, konuya daha geniş bir bakış açısıyla bakılarak bu temanın *Kaynaklara erişim*, *Bilgi gereksinimi* ve *Hizmet* temaları ve kategorileri ile beraber değerlendirilmesi anlamlıdır. Nitekim, söz konusu temaların tamamı ya da belirli kısımları doğrudan veya dolaylı biçimde *Bilgiye erişim* konusunu tanımlar niteliktedir. Bu bağlamda, misyon bildirimlerinde bilgiye erişim konusunun baskın biçimde somutlaşacağı görülecektir. Sonuç olarak, kütüphanelerin bilgiye erişimdeki rolü doğrudan olmasa da dolaylı biçimde en sık vurgulanan temalardan olarak değerlendirilebilir. Bu tema aşağıdaki tabloda yer alan kategorilere dayalı olarak ortaya çıkmıştır.

Tablo 14. *Bilgiye Erişim Temasının Kategorilerinin Dağılımı*

Sıra no	Kategoriler	n	%
1	Bilgiye erişim	22	78,6
2	Bilgi ve belgeye erişim	3	10,7
3	Bilgiye ulaşım	2	7,1
4	Bilgiyi ulaştırma	1	3,6
Toplam		28	100

Kaynak: Ömer Dalkıran tarafından oluşturulmuştur.

Not. Yuvarlamalar nedeniyle toplam %100’den farklı olabilmektedir.

Tablo 14 incelendiğinde *Bilgiye erişim* teması kapsamında yer alan en baskın kategorinin yaklaşık dörtte üçlük bir oranla *Bilgiye erişim* (n=22; %78,6) olduğu görülmektedir. *Bilgiye erişimin* ardından kategorilerin yaklaşık onda birini oluşturan *Bilgi ve Belgeye erişim* (n=3; %10,7) gelmektedir. *Bilgiye ulaşım ve Bilgiyi ulaştırma* kategorilerinin ise daha az oranda ortaya çıktığı anlaşılmaktadır. Temelde kullanıcı ile bilgi arasında bir köprü görevi görmeyi ifade eden bilgiye erişim olgusu misyon bildirimlerinde büyük bir oranda yalın biçimde “bilgiye erişim” olarak yer almaktadır. Ayrıca, bilgi ve belgeyi ayrıca ele alarak erişime odaklanan bir yaklaşım da söz konusudur. Ek olarak, bilgiye erişime bilgiye ulaşım ve bilgiyi ulaştırma gibi farklı kavramlarla da işaret edildiği görülmektedir.

2.14. Kütüphanenin Toplumsal Konumu

Misyon bildirimlerini oluşturan temalardan bir diğeri kütüphanenin ait olduğu toplum içinde kendisini nerede veya nasıl konumlandığını belirten ifadelerden oluşan *Kütüphanenin toplumsal konumu* temasıdır (n=25; %1,3). Bu temanın tüm temalar içindeki yinelenme oranı diğerlerine göre düşük oranda olsa da yine de azımsanmayacak düzeydedir. Söz konusu temanın ortaya çıkması temayı içeren misyon bildirimlerine sahip kütüphanelerin kendilerini içinde bulunduğu yerel, ulusal veya uluslararası toplumda yerleştirmek istediği noktaya ışık tutmaktadır. Bu temanın hangi kategorilerden ibaret olduğu aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Tablo 15. *Kütüphanenin Toplumsal Konumu Temasının Kategorilerinin Dağılımı*

Sıra no	Kategoriler	n	%
1	Örnek kütüphane olma	10	40,0
2	Öğrenen organizasyon olma	4	16,0
3	Çağdaş kütüphane olma	3	12,0
4	İyi bir üniversite kütüphanesi olma	1	4,0
5	Bilginin toplandığı, korunduğu ve hizmete sunulduğu merkez	1	4,0
6	Ulusal ve uluslararası bilgi erişim merkezi olma	1	4,0
7	Ulusal ve uluslararası akademik araştırma merkezi olma	1	4,0
8	Önemli bir kütüphane olma	1	4,0
9	Özgün kütüphane olma	1	4,0
10	Ulusal ve uluslararası saygın kütüphane olma	1	4,0
11	Yerel kamu kuruluşlarına hizmet veren önemli kütüphane olma	1	4,0
Toplam		25	100

Kaynak: Ömer Dalkıran tarafından oluşturulmuştur.

Not. Yuvarlamalar nedeniyle toplam %100’den farklı olabilmektedir.

Bu tema kapsamında, *Örnek kütüphane olma* (%40), *Öğrenen organizasyon olma* (%16), *Çağdaş kütüphane olma* (%12), *İyi bir üniversite kütüphanesi olma* (%4), *Bilginin toplandığı, korunduğu ve hizmete sunulduğu merkez olma* (%4), *Ulusal ve uluslararası bilgi erişim merkezi olma* (%4), *Ulusal ve uluslararası akademik araştırma merkezi olma* (%4), *Önemli bir kütüphane olma* (%4), *Özgün kütüphane olma* (%4), *Ulusal ve uluslararası saygın kütüphane olma* (%4), *Yerel kamu kuruluşlarına hizmet veren önemli kütüphane olma* (%4) kategorileri ortaya çıkmıştır. Kütüphanelerin yarıya yakın bir kısmı kendisini örnek bir üniversite kütüphanesi olarak konumlandırmaktadır. Ayrıca, sürekli gelişim ve çağdaşlaşmaya önem verdiklerinin bir belirtisi olarak öğrenen bir organizasyon ve çağdaş bir kütüphane olmayı benimsedikleri görülmektedir.

2.15. İş Birliği

Misyon bildirimlerinde *İş birliği* temasının görece olarak düşük oranda (n=24; %1,2) ortaya çıkması, üniversite kütüphanelerinin misyonları bakımından iş birliği konusuna yeterince önem vermediği veya bu konuya dikkat çekmediği biçiminde yorumlanabilir.

Tablo 16. *İş Birliği Temasının Kategorilerinin Dağılımı*

Sıra no	Kategoriler	n	%
1	Kütüphaneler arası işbirliği	12	52,2
2	Mesleki işbirliği	4	17,4
3	Kurumlar arası işbirliği	3	13,0
4	Paydaşlar	2	8,7
5	Mesleki dayanışma	1	4,4
6	Paydaşlarla işbirliği	1	4,4
Toplam		23	100

Kaynak: Ömer Dalkıran tarafından oluşturulmuştur.

Not. Yuvarlamalar nedeniyle toplam %100'den farklı olabilmektedir.

İş birliği teması, *Kütüphaneler arası iş birliği* (%52,2), *Mesleki iş birliği* (17,4), *Kurumlar arası iş birliği* (%13), *Paydaşlar* (%8,7), *Mesleki dayanışma* (%4,4) ile *Paydaşlarla iş birliği* (%4,4) kategorilerine sahiptir. *Kütüphaneler arası iş birliği*, kategorilerin yaklaşık yarısını oluşturan oranıyla en fazla benimsenen iş birliği biçimi konumundadır. Bunun yanında, düşük oranda olsa da farklı kurumlar ve paydaşlarla iş birliğinin benimsendiği de anlaşılmaktadır.

2.16. Koruma Rolü

Kütüphanelerin kaynakları koruma açısından önemli roller üstlendiği bilinmektedir. Misyon bildirimlerinde *Koruma rolü* (n=19; %1,0) diğer temalara kıyasla daha az oranda yer almaktadır. Bu sonuç, kütüphanelerin kaynakları ve dolayısıyla da kültürel mirası korumadaki işlevini yeterince kuvvetli biçimde ön plana çıkarmadığı, önemsemediği veya benimsemediği biçiminde yorumlanabilir.

Tablo 17. *Koruma Rolü Temasının Kategorilerinin Dağılımı*

Sıra no	Kategoriler	n	%
1	Kütüphane kaynaklarını koruma	9	47,4
2	Üniversitenin kültürel birikimini koruma	5	26,3
3	Her türlü bilgi kaynağını koruma	2	10,5
4	Bilgiyi koruma	1	5,3
5	Bilgi birikimini geleceğe taşıma	1	5,3
6	Kültürel mirasın korunması	1	5,3
Toplam		19	100

Kaynak: Ömer Dalkıran tarafından oluşturulmuştur.

Not. Yuvarlamalar nedeniyle toplam %100'den farklı olabilmektedir.

Koruma rolü temasının kategorileri şu şekilde oluşturulmuştur: *Kütüphane kaynaklarını koruma* (%47,4), *Üniversitenin kültürel birikimini koruma* (%26,3), *Her türlü bilgi kaynağını koruma* (%10,5), *Bilgiyi koruma* (%5,3), *Bilgi birikimini geleceğe taşıma* (%5,3), *Kültürel mirasın korunması* (%5,3). Genel olarak bakıldığında, konuya dar çerçeveden yaklaşarak bilgiyi ve kaynağı korumaya odaklanıldığı, kültürel mirasın korunması rolünün yeterince benimsenmediği ifade edilebilir.

2.17. Üniversite Misyonu

Misyon bildirimlerinde bağlı bulunduğu üniversitenin misyonuna işaret eden ifadelerin kullanım sıklığı oldukça düşük düzeydedir (%0,8; n=16). Sonuç olarak, üniversite kütüphanelerinin misyon bildirimlerini üst kuruluşu olan üniversitelerin misyonları doğrultusunda belirlemediği veya üniversite misyonu ile kütüphane misyonu arasında organik bir bağ kurulmadığı söylenebilir. Bu tema kapsamında oluşturulan kategoriler aşağıdaki tabloda verilmektedir.

Tablo 18. *Üniversite Misyonu Temasının Kategorilerinin Dağılımı*

Sıra no	Kategoriler	n	%
1	Üniversitenin temel misyonu	10	62,5
2	Üniversite misyonu	6	37,5
Toplam		16	100

Kaynak: Ömer Dalkıran tarafından oluşturulmuştur.

Not. Yuvarlamalar nedeniyle toplam %100'den farklı olabilmektedir.

Tablo 18 verileri ışığında *Üniversite misyonu* temasını oluşturan iki kategori mevcut olup, *Üniversitenin temel misyonu* yaklaşık üçte ikilik oranıyla (n=10; %62,5) en sık yinelenen kategori konumundadır. *Üniversite misyonu* kategorisi de yaklaşık üçte birlik oranla (n=6; %37,5) önemli düzeyde temsil edilmektedir. Üniversite misyonuna gönderme yapılan kütüphane misyon bildirimlerinde önemli bir oranda, merkezi ve temel bir üniversite misyonuna işaret edildiği söylenebilir.

2.18. Gelecek İfadeleri

Kütüphanelerin misyon bildirimlerinde, geleceği veya geleceğe yönelik plan ve proje gibi etkinlikleri işaret eden *Gelecek ifadeleri* teması da düşük bir düzeyde (n=12; %0,6) ortaya çıkmıştır. Misyon bildirimlerinde gelecek konusuna yeterince değinilmediği görülmektedir. Temayı oluşturan kategoriler aşağıdaki tabloda verilmektedir:

Tablo 19. *Gelecek İfadeleri Temasının Kategorilerinin Dağılımı*

Sıra no	Kategoriler	n	%
1	Hedeflere ulaşma	7	58,3
2	Bilgi ve kültür birikimini geleceğe taşıma	3	25,0
3	Gelecekteki eğitim ve araştırma rolü	1	8,3
4	Zamanla değişen gereksinimleri karşılama	1	8,3
Toplam		12	100

Kaynak: Ömer Dalkıran tarafından oluşturulmuştur.

Not. Yuvarlamalar nedeniyle toplam %100'den farklı olabilmektedir.

Gelecek ifadeleri teması çerçevesinde, *Hedeflere ulaşma* (%58,3), *Bilgi ve kültür birikimini geleceğe taşıma* (%25,0), *Gelecekteki eğitim ve araştırma rolü* (%8,3) ve *Zamanla değişen gereksinimleri karşılama* (%8,3) kategorileri oluşturulmuştur. Mevcut veriler ışığında, geleceğe ilişkin somut plan ve projelere güçlü biçimde yer verilmediği söylenebilir.

2.19. Fiziksel Mekân Olarak Kütüphane

Misyon bildirimlerinde *Fiziksel mekân olarak kütüphane* teması düşük düzeyde (n=8; 0,4) yer almaktadır. Bu veriler ışığında, kütüphanenin beş temel unsurundan biri olan kütüphane mekânlarına yeteri kadar dikkat çekilmediği söylenebilir. Durum böyle olunca, üniversite kütüphaneleri açısından kütüphanenin fiziksel bir mekân olarak ön plana çıkan bir imajının bulunmadığı görülmektedir. Kütüphaneler günümüzde yalnızca fiziksel ortamda hizmet veren kurumlar olmaktan çıkmış durumdadır. Ancak, fiziksel mekân ihtiyacının tamamen ortadan kalktığı da söylenemez. Bu nedenle fiziksel mekân ve koşullara yeterince değinilmemesi bir eksiklik olarak değerlendirilebilir. Aşağıdaki tabloda bu temayı oluşturan kategoriler gösterilmektedir:

Tablo 20. *Fiziksel Mekân Olarak Kütüphane Temasının Kategorilerinin Dağılımı*

Sıra no	Kategoriler	n	%
1	Kütüphanenin fiziki ortamı	5	62,5
2	Bilginin ve teknolojinin bulunduğu mekân	1	12,5
3	Fiziki şartlar	1	12,5
4	Öğrenme ortamı	1	12,5
Toplam		8	100

Kaynak: Ömer Dalkıran tarafından oluşturulmuştur.

Not. Yuvarlamalar nedeniyle toplam %100'den farklı olabilmektedir.

Tabloda görüldüğü gibi, *Kütüphanenin fiziki ortamı* (%62,5), *Bilginin ve teknolojinin bulunduğu mekân* (%12,5), *Fiziki şartlar* (%12,5), *Öğrenme ortamı* (%12,5) ise temayı oluşturan kategoriler olarak belirlenmiştir. Kategoriler, ilgili temayı içeren misyon bildirimlerinde büyük oranda kütüphanenin fiziksel ortamına genel açıdan değinildiğini göstermektedir.

2.20. Personel

Misyon bildirimlerinde *Personel* de oldukça az sıklıkta (n=7; %0,4) karşımıza çıkan bir temadır. Kütüphanenin temel unsurlarından olan personelin misyon bildirimlerinde yeterince görünür olmaması bir eksiklik olarak değerlendirilebilir. Çünkü personel olmadan kütüphane hizmetlerinin yürütülmesi mümkün değildir. Kütüphanelerin personel konusuna yeterince dikkat çekmediği görülmektedir. Temayı oluşturulan kategoriler aşağıdaki tabloda verilmektedir:

Tablo 21. *Personel Temasının Kategorilerinin Dağılımı*

Sıra no	Kategoriler	n	%
1	Personel	5	71,4
2	Çalışanlar	2	28,6
Toplam		7	100,0

Kaynak: Ömer Dalkıran tarafından oluşturulmuştur.

Not. Yuvarlamalar nedeniyle toplam %100'den farklı olabilmektedir.

Tabloda gösterildiği gibi, *Personel* temasının kategorileri *Personel* (%71,4) ve *Çalışanlar* (%28,6) biçiminde oluşmuştur. Kütüphane çalışanlarının büyük oranda personel olarak nitelendirildiği, “çalışan” kavramının ise daha az tercih edildiği görülmektedir.

2.21. Bütçe

Bütçe misyon bildirimlerinde en yetersiz bir yaklaşımla (n=6; %0,3) temsil edilen tema olarak ortaya çıkmıştır. Bilindiği gibi, yeterli ve devamlı bir bütçesi olmayan bir kütüphanenin varlığını sağlıklı biçimde sürdürmesi olanaklı değildir. Böylesi bir öneme sahip bir unsura misyon bildirimlerinde yeterince değinilmemesi önemli bir eksiklik veya olumsuzluk olarak sayılabilir. Aşağıdaki tabloda temaya ilişkin kategorilere yer verilmektedir.

Tablo 22. *Bütçe Temasının Kategorilerinin Dağılımı*

Sıra no	Kategoriler	n	%
1	Ekonomik bilgi sunumu	3	50,0
2	Olanaklar dâhilinde hizmet sunumu	1	16,7
3	Ekonomik hizmet sunumu	1	16,7
4	Ödenekler dâhilinde hizmet sunumu	1	16,7
Toplam		6	100

Kaynak: Ömer Dalkıran tarafından oluşturulmuştur.

Not. Yuvarlamalar nedeniyle toplam %100'den farklı olabilmektedir.

Bütçe teması *Ekonomik bilgi sunumu* (%50), *Olanaklar dâhilinde hizmet sunumu* (%16,7), *Ekonomik hizmet sunumu* (%16,7), *Ödenekler dâhilinde hizmet sunumu* (%16,7) kategorilerinden ibarettir. Bütçe konusuna doğrudan değinme düzeyinin oldukça düşük olduğu, genelde dolaylı olarak bütçeden bahsedildiği anlaşılmaktadır. Ayrıca, geniş açıdan bakıldığında da tüm kategorilerin bütçeye işaret ettiği de açıktır.

3. Sonuç ve Öneriler

Misyon bildirimini, bir kurumun temel var oluş amacını açıklayan ifadedir. Bu ifadenin incelenmesi kurumun amaçları, hedefleri, ilke ve değerleri gibi konularda değerli bilgiler verebilir. Ayrıca kurumun kendisine uygun gördüğü rol ve işlevleri de bu bildirimlerden çıkarmak olanaklıdır. Bu çerçevede, bu çalışmada Türkiye’deki üniversite kütüphanelerinden çevrim içi misyon bildirimini bulunan 139 adet üniversite kütüphanesi örnekleme dâhil edilerek misyon bildirimini ifadeleri incelenmiştir. Bu çalışmada ulaşılan önemli sonuçları şu şekilde özetlemek olanaklıdır:

- Üniversite kütüphaneleri misyon bildirimlerinde en çok eğitim konusundaki rol ve işlevlerini ön plana çıkarmaktadırlar. Kütüphanelerin temelde eğitime odaklandığı anlaşılmaktadır. “Üniversite kütüphanelerinin en temel misyonu bağlı bulunduğu üniversitenin eğitim faaliyetlerini desteklemektir” denilebilir.
- Kütüphanelerin varlık nedeni olarak kullanıcılar en sık vurgulanan ikinci unsurdur.
- Kütüphaneler öncelikli olarak kendi mensuplarına yönelik hizmet vermeyi amaçlamaktadırlar.
- Kütüphaneler ilke ve değerlere çokça değinmektedirler. Çağdaşlık başta olmak üzere çeşitli ilke ve değerleri sahiplenmektedirler.
- Kütüphanelerin temel malzemesi ve asli unsuru olan bilgi kaynakları misyon bildirimlerinde sıkça vurgulanmaktadır. Bu durum, kütüphanelerin bilgiyle özdeşleşmiş kurumlar olduğu ve özünde bir bilgi merkezi olduğu algısına işaret etmektedir.
- Geniş bir bakış açısıyla *Kaynaklara erişim*, *Bilgi gereksinimi*, *Hizmet ve Bilgiye Erişim* temalarının birlikte değerlendirilmesi olanaklı ve anlamlıdır. Bu açıdan misyon bildirimlerinde kütüphanelerin en temel misyonu olan bilgiye erişime de güçlü biçimde işaret edildiği anlaşılmaktadır.
- Kütüphaneler araştırma konusundaki rol ve işlevlerini sahiplenmekte ve ortaya koymaktadırlar. Ancak, eğitim ve araştırma kurumu olan üniversitenin bir parçası olan üniversite kütüphanelerinin bir misyon olarak AR-GE rolünü yeterince benimsemediği de söylenebilir.
- Misyon bildirimlerinde kütüphanelerin toplumsal ve kültürel rolleri ile kütüphanenin toplum içindeki konumuna da değinilmektedir. Bu durum, kütüphanelerin kendilerini toplumsal birer kurum olarak görerek sosyal ve kültürel gelişimde roller üstlendiklerini göstermektedir.

- Kütüphaneler mesleki iş birliği ile kütüphanenin kaynakları koruma rolünü yeterince benimsememiş görünmektedir.
- Kütüphanelerin misyon bildiriminde bağlı olunan üst kuruluş olarak üniversitenin misyonuna gönderme yapma oranı oldukça düşüktür.
- Geleceğe yönelik plan ve hedefler ile bina, personel ve bütçe unsurlarına yeterince yer verilmemiştir.
- Özgün misyon bildirimlerinin yanı sıra diğer kütüphanelerin misyon bildirimlerine benzer ifadelerden oluşan bildirimler de mevcuttur.
- Misyon bildirimlerinin bilimsel, sistemli ve stratejik bir yaklaşımla oluşturulmadığı söylenebilir.

Çalışmada ulaşılan sonuçlardan yola çıkılarak şu hususlar dile getirilebilir:

- Üniversite kütüphanelerinin stratejik yönetim hazırlama süreçlerinin kimler (kütüphane yöneticileri, üst yönetim vb.) tarafından ve nasıl gerçekleştirildiğine yönelik tanımlayıcı araştırmalar yapılmalıdır.
- Üniversite kütüphanesi yöneticilerinin, uygun ve kapsamlı bir misyon bildirimini oluşturabilmek için, üniversite kütüphanelerinin bilimsel açıdan rol, görev ve işlevlerini kavraması özellikle önemlidir.
- Üniversite kütüphaneleri iyi bir misyon bildirimini oluşturmak için öncelikle alt yapılarını ve kaynaklarını göz önünde bulundurarak somut ve gerçekçi bir şekilde kurumsal amaç, hedef ve değerlerini belirlemek durumundadır.
- Üniversite kütüphaneleri misyon bildirimlerini bilimsel literatür ışığında ancak ülkenin kendine has şartları ile de uyumlu olacak biçimde oluşturmalıdır.
- Kütüphanelerin vizyon bildirimlerine yönelik de benzer araştırmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Büyüköztürk, Şener, Ebru Kılıç Çakmak, Özcan Erkan Akgün, Şirin Karadeniz ve Funda Demirel, *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, 22. bs., Pegem Akademi, Ankara 2016.
- Graham, John W., Wendy C. Havlick, *Mission Statements: A Guide to the Corporate and Nonprofit Sectors*, Garland Publishing, New York and London 1994.
- Kakırman Yıldız, Asiye, *Bilgi Hizmetlerinde Değişim Yönetimi: Süreç ve Haritalar*, Beta, İstanbul 2011.
- Karasar, Niyazi, *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, 24. bs., Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara 2012.
- Neuman, W. Lawrance, *Toplumsal Araştırma Yöntemleri: Nitel ve Nicel Yaklaşımlar: 1. Cilt*, çev. Sedef Özge, 5. bs., Yayın Odası, İstanbul 2006.
- Türk Dil Kurumu, “Misyön”, *Türkçe Sözlük*, ed. Şükrü Haluk Akalın, Recep Toparlı, Mustafa Argunşah, Nurettin Demir, Nevzat Gözaydın, Melek Özyetgin, Hamza Zülfikar vd., Türk Dil Kurumu, Ankara 2011.
- Wallace, Linda K, *Libraries, Mission and Marketing : Writing Mission Statements That Work*, American Library Association, Chicago 2004.
- Welch, Lee, *The Other 51 Weeks: A Marketing Handbook for Librarians*, göz. geç. bs. Center for Information Studies, 2006.
- Yıldırım, Ali, Hasan Şimşek, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, 8. bs., Seçkin Yayıncılık, Ankara 2011.

Elektronik Kaynaklar

- Aldrich, Alan W., “Following the Phosphorous Trail of Research Library Mission Statements into Present and Future Harbors.” *Sailing Into the Future: Charting Our Destiny : Proceedings of the Thirteenth National Conference of the Association of College and Research Libraries, March 29-April 1, 2007, Baltimore, Maryland* içinde ed. Hugh A. Thompson, 304–16. American Library Association, 2007. https://alair.ala.org/bitstream/handle/11213/17010/aldrich_researchlibrarymissionstatements.pdf?sequence=1&isAllowed=y [Erişim tarihi: 04.05.2022].
- Dahunsi, Tope Florence ve Gbenga Odunayo Adetunla, “Assessment of the Concept Of Strategic Planning in Nigerian Librarianship”, *Library Philosophy and Practice (e-journal)*, 5744, (2021). https://digitalcommons.unl.edu/libphilprac/5744/?utm_source=digitalcommons.unl.edu%2Flibphilprac%2F5744&utm_medium=PDF&utm_campaign=PDFCoverPages [Erişim tarihi: 11.01.2023].
- Dil Derneği, “Misyön” *Türkçe Sözlük Ara-Bul*, Dil Derneği, t.y. <http://www.dilderneği.org.tr/TR,274/turkce-sozluk-ara-bul.html>. [Erişim tarihi: 03.05.2022].
- Johnson, Heather, “Strategic Planning for Modern Libraries” *Library Management*, XV/1, (1994), 7–18. <https://doi.org/10.1108/014.351.29410049007>. [Erişim tarihi: 03.05.2022].
- Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, Kanun No. 5018, *Resmi Gazete* 25326, (2003), <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5018&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5> [Erişim tarihi: 05.06.2021].
- Matthews, Joseph. R., *Strategic Planning and Management for Library Managers, Libraries Unlimited, Connecticut*, 2005, <https://www.proquest.com/docview/213.496.6829/bookReader?accountid=107421> [Erişim tarihi: 11.01.2023].
- Türk Dil Kurumu. “Misyön” *Türk Dil Kurumu Sözlükleri – Türk Dil Kurumu Bilim ve Sanat Terimleri Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu, 2019. <https://sozluk.gov.tr/> [Erişim tarihi: 05.06.2021].
- Türkiye Bilimler Akademisi, “Misyön”, *TÜBA – Türkçe Bilim Terimleri Sözlüğü*, Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA), 2013. <http://terim.tuba.gov.tr/>. [Erişim tarihi: 06.06.2021].

- Members of the Government Libraries Section of the International Federation of Library Associations, "Mission and / or Vision Statements of Government Libraries Worldwide", 2011. <https://www.ifla.org/wp-content/uploads/files/assets/government-libraries/publications/MissionStatementsAugust2011-2.doc> [Erişim tarihi: 02.06.2022].
- Olson, Chris, "Casting New Light on Missions and Visions About", *Marketing Treasures: The Electronic Newsletter With Marketing Ideas For Information Professionals*, XV/2, (2006). <http://www.chrisolson.com/marketingtreasures/mtcontent/MTPDFs/MTVol15PDFs/Vol15N2Feb06.pdf> [Erişim tarihi: 05.06.2022].
- Schroeder, Randall, "Mission Statement vs . Guiding Principles", *Loex Quarterly*, XXXIV/1 (1999), s. 8-10. <https://commons.emich.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1083&context=loexquarterly> [Erişim tarihi: 03.06.2022].
- Svenningsen, Karen ve Lois Cherepon, "Revisiting Library Mission Statements in the Era of Technology", *Collection Building*, XVII/1, (1998), 16-19. <https://doi.org/10.1108/016.049.59810368956>. [Erişim tarihi: 07.06.2022].
- Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, *Kamu İdareleri İçin Stratejik Planlama Kılavuzu (Sürüm 3.1)*, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2021. http://www.sp.gov.tr/upload/xSpKutuphane/files/0QRai+Kamu_Idareleri_Icin_Stratejik_Planlama_Kilavuzu_V3_1_.pdf [Erişim tarihi: 05.06.2022].
- _____, *Üniversiteler İçin Stratejik Planlama Rehberi (Sürüm 1.1)*. Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2021. http://www.sp.gov.tr/upload/xSpKutuphane/files/jXL5k+Universiteler_Icin_Stratejik_Planlama_Rehberi_V1_1_.pdf [Erişim tarihi: 05.06.2022].
- Wadas, Linda R., "Mission Statements in Academic Libraries: A Discourse Analysis", *Library Management*, XXXVIII/2-3, (2017), s. 108–16. <https://doi.org/10.1108/LM-07-2016-0054>. [Erişim tarihi: 03.06.2022].
- Yükseköğretim Kurulu, "Üniversiteler Hakkında Genel Bilgiler", Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi, Yükseköğretim Kurulu, t. y. https://istatistik.yok.gov.tr/zkau/view/z_pb4/zEBQg71/c9e/1/Universite_Hakkında_Genel_Bilgiler.xls [Erişim tarihi: 27.10.2021].

EKLER**Ek 1. Çalışmaya dâhil edilen üniversite kütüphanelerinin listesi³⁷**

Abdullah Gül Ü.	Bursa Teknik Ü.	İstanbul Ticaret Ü.
Adana Alparslan Türkeş	Bursa Uludağ Ü.	İstanbul Ü.
Bilim ve Teknoloji Ü.	Çanakkale Onsekiz Mart Ü.	İstanbul Ü.-Cerrahpaşa
Adıyaman Ü.	Çankırı Karatekin Ü.	İstanbul Yeni Yüzyıl Ü.
Afyon Kocatepe Ü.	Çukurova Ü.	İstinye Ü.
Afyonkarahisar Sağlık	Dicle Ü.	İzmir Demokrasi Ü.
Bilimleri Ü.	Dokuz Eylül Ü.	İzmir Katip Çelebi Ü.
Ağrı İbrahim Çeçen Ü.	Düzce Ü.	İzmir Tınaztepe Ü.
Aksaray Ü.	Ege Ü.	İzmir Yüksek Teknoloji Enst.
Alanya Alaaddin Keykubat Ü.	Erciyes Ü.	Kadir Has Ü.
Alanya Hamdullah Emin Paşa Ü.	Erzincan Binali Yıldırım Ü.	Kafkas Ü.
Altınbaş Ü.	Erzurum Teknik Ü.	Kahramanmaraş Sütçü İmam Ü.
Amasya Ü.	Eskişehir Osmangazi Ü.	Karabük Ü.
Anadolu Ü.	Eskişehir Teknik Ü.	Karadeniz Teknik Ü.
Ankara Hacı Bayram Veli Ü.	Fırat Ü.	Karamanoğlu Mehmetbey Ü.
Ankara Müzik Ve Güzel	Galatasaray Ü.	Kastamonu Ü.
Sanatlar Ü.	Gazi Ü.	Kayseri Ü.
Ankara Sosyal Bilimler Ü.	Gaziantep İslam Bilim ve	Kırıkkale Ü.
Ankara Ü.	Tekn. Ü.	Kırklareli Ü.
Ardahan Ü.	Gaziantep Ü.	Kırşehir Ahi Evran Ü.
Artvin Çoruh Ü.	Giresun Ü.	Kilis 7 Aralık Ü.
Atatürk Ü.	Gümüşhane Ü.	Kocaeli Ü.
Atılım Ü.	Hakkari Ü.	Konya Teknik Ü.
Aydın Adnan Menderes Ü.	Haliç Ü.	Kütahya Dumlupınar Ü.
Bahçeşehir Ü.	Harran Ü.	Kütahya Sağlık Bilimleri Ü.
Balıkesir Ü.	Hatay Mustafa Kemal Ü.	Lokman Hekim Ü.
Bandırma Onyeddi Eylül Ü.	Iğdır Ü.	Malatya Turgut Özal Ü.
Bartın Ü.	İbn Haldun Ü.	Maltepe Ü.
Batman Ü.	İnönü Ü.	Manisa Celâl Bayar Ü.
Bayburt Ü.	İstanbul Arel Ü.	Mardin Artuklu Ü.
Bezm-İ Âlem Vakıf Ü.	İstanbul Aydın Ü.	Marmara Ü.
Bilecik Şeyh Edebali Ü.	İstanbul Gelişim Ü.	MEF Ü.
Bingöl Ü.	İstanbul Medeniyet Ü.	Mersin Ü.
Bitlis Eren Ü.	İstanbul Medipol Ü.	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Ü.
Boğaziçi Ü.	İstanbul Sağlık ve Teknoloji Ü.	Muğla Sıtkı Koçman Ü.
Bolu Abant İzzet Baysal Ü.	İstanbul Şişli Meslek Y. O.	Munzur Ü.

37 Çalışmaya dâhil edilen üniversite kütüphanelerinin listesi, çalışmanın “Giriş” kısmında belirtildiği şekilde araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Muş Alparslan Ü.	Siirt Ü.	Türk-Alman Ü.
Necmettin Erbakan Ü.	Sinop Ü.	Ufuk Ü.
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Ü.	Sivas Bilim Ve Teknoloji Ü.	Uşak Ü.
Niğde Ömer Halisdemir Ü.	Sivas Cumhuriyet Ü.	Üsküdar Ü.
Ordu Ü.	Şırnak Ü.	Van Yüzüncü Yıl Ü.
Orta Doğu Teknik Ü.	Tarsus Ü.	Yalova Ü.
Osmaniye Korkut Ata Ü.	TED Ü.	Yaşar Ü.
Özyeğin Ü.	Tekirdağ Namık Kemal Ü.	Yeditepe Ü.
Pamukkale Ü.	Tokat Gaziosmanpaşa Ü.	Yıldız Teknik Ü.
Recep Tayyip Erdoğan Ü.	Toros Ü.	Yozgat Bozok Ü.
Sabancı Ü.	Trabzon Ü.	Zonguldak Bülent Ecevit Ü.
Selçuk Ü.	Trakya Ü.	

Kaynak: Ömer Dalkıran tarafından oluşturulmuştur.

Ek 2. Temalar ve tanımlamaları³⁸

Tema	Tanımlı
Üniversite misyonu	Üniversitenin misyonunu tanımlayan veya üniversitenin misyonuna gönderme yapan ifadeler.
Odak noktası	Kütüphanenin var oluş amacıyla bağlantılı biçimde temel hedef kitlesini tanımlayan üniversite, üniversite çevresi, toplum gibi genel ve kapsayıcı ifadeler.
Kullanıcı	Kullanıcıdan bahseden veya kütüphane tarafından hangi kullanıcı kitlelerine hizmet verildiğini belirten ifadeler.
Bilgi gereksinimi	Bilgi gereksiniminden bahseden veya kütüphanenin bilgi gereksinimlerini karşılamadaki rolünü tanımlayan ifadeler.
Eğitim rolü	Eğitimden bahseden veya kütüphanenin eğitimi, öğretimi ve bilgi okuryazarlığını destekleme işlevini tanımlayan ifadeler.
Araştırma rolü	Araştırmadan bahseden veya kütüphanenin araştırma rolünü belirten bilimsel çalışma, araştırma ve sanatsal çabalar gibi ifadeler.
Kaynak	Çok çeşitli formatlarda bilgiyi ve bilgi kaynağını belirten ifadeler.
Koleksiyon geliştirme	Bilgi kaynağı oluşturmayı, seçmeyi, sağlamayı, edinmeyi, organize etmeyi veya sunmayı tanımlayan ifadeler.
Kaynaklara erişim	Bilgiye, kaynaklara ve hizmetlere erişimi tanımlayan veya erişimin nasıl gerçekleştirildiğini açıklayan ifadeler.
Teknolojik rol	Teknolojiden bahseden veya kütüphanenin teknolojik yönünü tanımlayan ifadeler.
İlke ve değerler	Kütüphanenin benimsediği ilke, değer ve standartları belirten ifadeler.
İş birliği	Mesleki dayanışmayı, kütüphanenin paydaşlarını, iş birliklerini, konsorsiyumları, ulusal ve uluslararası bağlantıları tanımlayan ifadeler.
Hizmet	Hizmetlerden veya kütüphanenin hizmet olarak tanımladıklarından bahseden, hizmet türlerini ve niteliklerini belirten ifadeler.
Toplumsal ve kültürel rol	Kütüphanenin topluma sunduğu hizmetlerden ve katkılarından bahseden, kullanıcıları ve toplumu sosyal ve kültürel açıdan desteklediğini belirten ifadeler.

³⁸ Temalar ve tanımlamaları tablosu ve içeriği çalışmanın “Giriş” kısmında belirtildiği şekilde araştırmacı tarafından Aldrich’in kategorilerinden yararlanılarak oluşturulmuştur.

Kütüphanenin toplumsal konumu	Kütüphaneyi içinde bulunduğu toplulukla ilişkisi bağlamında konumlandıran merkezi bir araştırma kütüphanesi ya da kültür merkezi olmak gibi ifadeler.
Koruma rolü	Kütüphanenin kaynakları koruma rolünü tanımlayan kaynakları koruma, kültürel mirasın korunması gibi ifadeler.
Fiziksel mekân olarak kütüphane	Kütüphanenin fiziksel çevresi ve ortamıyla ilgili ifadeler.
Bütçe	Doğrudan bütçeden bahseden veya kütüphanenin kaynak ve hizmet sunumunda bütçe ve ekonomik koşullara bağlı olduğunu belirten ifadeler.
Personel	Kütüphane personelinden bahseden veya kütüphane personelinin özelliklerini tanımlayan ifadeler.
Gelecek ifadeleri	Henüz gerçekleşmemiş ancak gerçekleştirilmesi planlanan amaç, hedef, plan ve etkinlikleri tanımlayan ifadeler.

Kaynak: Ömer Dalkıran tarafından oluşturulmuştur.

AN ANALYSIS OF ONLINE MISSION STATEMENTS OF UNIVERSITY LIBRARIES IN TURKEY

Ömer DALKIRAN^{**}

Every institution starts out to achieve specific goals and objectives. These goals and objectives are, in a sense, the reason for the existence of institutions. Institutions need a systematic management and planning process to maintain their existence. In this process, institutions reveal the main reasons for their existence, and their duties, namely their missions, in written form. These mission statements are often included in administrative documents such as strategic plans. Furthermore, institutions can share their mission statements on their official websites. This institutional convention of has affected university libraries as well. Libraries have started to create and openly announce mission statements in strategic planning and management processes. While independent libraries create mission statements in accordance with their structures, libraries organized under another institution also create mission statements parallel to the parent organization to which they are affiliated. University libraries, which are a significant type of library due to being considered important as educational and research settings, have to determine their mission statements by pronouncing their reason for existence and target audience. Undoubtedly, university libraries must act in line with the mission of the university they are affiliated with. Mission statements of institutions are written statements that reveal the reason for existence, principles, values, goals and objectives, and priorities of that institution briefly and concisely. In this framework, examining the mission statements of university libraries will make it possible to get to know their institutional identities closely. Accordingly, this study aims to analyze the online mission statements of university libraries in Turkey. In this way, the study will be able to reveal what kind of roles the university libraries in Turkey take on themselves. In addition, it will be possible to understand what kind of strategies the libraries create in their mission statements. This study has a descriptive nature. In this study, we use the document analysis method and content analysis technique . According to the Higher Education Information Management System, there are 207 universities in Turkey; 205 of them have official websites, and . there are 204 university libraries. 139 of the se university libraries have online mission statements. These 139 university libraries are included in the study. As a result of the content analysis, a wide variety of comprehensive themes are determined. These are as follows: edifying role, user profile, principles and values, resources, access to resources, role of research, focal point, service, technological role,

^{**} Assist Prof., Kastamonu University, Faculty of Humanities and Social Sciences, Department of Information and Records Management, Kastamonu / Turkey, odalkiran@kastamonu.edu.tr; ORCID: 0000-0003-1481-0437

collection development, information, social and cultural role, access to information, social position of the library, cooperation, preservation role, university mission, statements about the future, library as physical space, staff, budget. Edifying role, user profile, principles and values, resources, access to resources, role of research, focal point, service, and technological role are the most frequently used themes. In addition, these themes are categorized as follows; the categories that make up the theme of the role of education emerged as education, training, learning, individual and academic development, lifelong learning, and information literacy. Categories that make up the user profile theme are university members, users, researchers, and other users. The principle and values theme is; modernity, compliance with professional principles, rules and standards, universality, quality, continuous professional development and change, effectiveness, innovation, user-orientedness, efficiency, other. The categories of the theme of resources are; information resources, information, resources, documents, collections, materials, and other categories. Apart from these, very detailed categories of other themes are also determined. According to the findings, in the mission statements of university libraries, the roles and functions of education come to the fore. It can be said that libraries mainly focus on education. Users, who are the reason for the existence of university libraries, are among the most frequently emphasized elements in mission statements. This shows that university libraries put their members at the focal point. University libraries reflect a wide range of principles and values, especially modernity, in their mission statements. Information resources, which are the most basic elements of libraries are frequently emphasized in mission statements. This strongly emphasizes that libraries are institutions identified with information. In mission statements, access to information, which is one of the basic missions of libraries, is also predominantly pointed out. University libraries seem to recognize their role and function lay in research. However, a weaker emphasis on the role of research and development (R&D) can be considered as a deficiency. Libraries have embraced their role in society. They assume roles in social and cultural development. It is noteworthy that the role of professional cooperation and resource conservation is not adequately addressed in mission statements. Libraries do not sufficiently refer to the university's mission in their mission statements. The building, staff, budget, and future goals have not been adequately addressed. It is seen that some of the mission statements are not created uniquely, and they overlap a lot with the mission statements of other university libraries. It is understood that mission statements are not systematically created. Depending on the results obtained in the study, some points can be reiterated.. Further research should be conducted on the strategic plan preparation processes of university libraries. University library managers need to understand the characteristics and functions of university libraries in a scientific sense. University libraries should create their mission statements by considering their infrastructure and resources realistically. While creating mission statements, scientific literature should be followed, but the facts and unique conditions of the country should also be taken into account. The themes and categories determined in this study are important in terms of showing which elements the university libraries focus on in their mission statements. It is considered that the findings can contribute to the process of creating a mission statement for libraries. However, further research on the subject would be beneficial. It may also be useful to research vision statements of university libraries as well.